

PORADY PRAWNE DLA RODZIN I OPIEKUNÓW DZIECI DŁUGOTRWALE HOSPITALIZOWANYCH LUB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

(opracowanie: Fundacja Dajemy Dzieciom Się)

RODZAJ WSPARCIA	INSTYTUCJA UDZIELAJĄCA WSPARCIA	CO MOŻESZ OTRZYMAĆ	ŹRÓDŁO I WIĘCEJ INFORMACJI
Świadczenie pielęgnacyjne	Urząd gminy lub miasta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej, Ośrodek Pomocy Społecznej WARSZAWA: Urząd Dzielnicy m.st. Warszawy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej.	1300 zł miesięcznie	http://www.mpips.gov.pl/wsparcie-dla-rodzin-z-dziecmi/swiadczenia-rodzinne/rodzaje-i-wysokosc-swadczen-rodzinnych-kryteria-uzyskania-test-swadczenia-pielgnacyjne/swiadczenie-pielgnacyjne/ http://www.um.warszawa.pl/zalatw-sprawe-w-urzedzie/sprawa-w-urzedzie/przyznanie-swadczenia-pielgnacyjnego

Partnerzy programu:

Zasiłek pielęgnacyjny	Urząd gminy lub miasta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej, Ośrodek Pomocy Społecznej WARSZAWA: Urząd Dzielnicy m.st. Warszawy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej.	153,00 zł miesięcznie	http://www.um.warszawa.pl/zalatw-sprawe-w-urzedzie/sprawa-w-urzedzie/przyznanie-zasi-ku-piel-gnacyjnego
Zasiłek rodzinny	Urząd gminy lub miasta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej, Ośrodek Pomocy Społecznej WARSZAWA: Urząd Dzielnicy m.st. Warszawy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej.	1) 89, 00 Zł na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia; 2) 118,00 zł na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia; 3) 129,00 zł na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia.	http://www.mpips.gov.pl/wsparcie-dla-rodzin-z-dziecmi/swiadczenia-rodzinne/rodzaje-i-wysokosc-swadczen-rodzinnych-kryteria-uzyskania-test-zasilek-rodzinny-oraz-dodatki/zasilek-rodzinny/ http://www.um.warszawa.pl/zalatw-sprawe-w-urzedzie/sprawa-w-urzedzie/przyznanie-zasilku-rodzinnego
Dodatki do zasiłku rodzinnego	Urząd gminy lub miasta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej, Ośrodek Pomocy Społecznej	a) Dodatek z tytułu urodzenia dziecka, b) Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,	http://www.mpips.gov.pl/wsparcie-dla-rodzin-z-dziecmi/swiadczenia-rodzinne/rodzaje-i-wysokosc-swadczen-rodzinnych-kryteria-uzyskania-test-zasilek-rodzinny-oraz-dodatki/zasilek-rodzinny/

Partnerzy programu:

dawniej
Fundacja
Dzieci
Niczyje

	WARSZAWA: Urząd Dzielnicy m.st. Warszawy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej.	c) Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka, d) Dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, e) Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, f) Dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, g) Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego.	uzyskania-/test-zasilek-rodzinny-oraz-dodatki/ http://www.um.warszawa.pl/zalatw-sprawe-w-urzedzie/sprawa-w-urzedzie/przyznanie-zasilku-rodzinnego
Zasiłek stały	Ośrodek pomocy społecznej	Niezależnie od tego, czy osoba z niepełnosprawnością gospodaruje samodzielnie czy pozostaje w rodzinie, prawo do zasiłku uzależnione jest od dochodu. Minimalna kwota zasiłku stałego wynosi 30 zł miesięcznie, maksymalna 604 zł	http://pomocdlarodzicow.pl/phocadownload/informator_dla_rodzicow_2016_01_14.pdf

Partnerzy programu:

dawniej
Fundacja
Dzieci
Niczyje

Zasiłek okresowy	Ośrodek pomocy społecznej	Kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 20 zł miesięcznie. Czas, na jaki jest przyznawany zasiłek okresowy, ustala ośrodek pomocy społecznej na podstawie okoliczności sprawy. Przyznanie zasiłku uzależnione jest od dochodu	http://pomocdlarodzicow.pl/phocadownload/informator_dla_rodzicow_2016_01_14.pdf
Zasiłek celowy	Ośrodek pomocy społecznej	Wypłacany jest w celu zaspokojenia niezbędnej (konkretnej) potrzeby. Zasiłek może być przeznaczony na pokrycie kosztów zakupu żywności, leków, leczenia, kupno opatu, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobne remonty i koszty pogrzebu. Zasiłek może być również przyznany osobie lub rodzinie, która poniosła straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej. W tych przypadkach pomoc może być przyznana niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi.	

Partnerzy programu:

Wydłużenie urlopu wychowawczego		W przypadku, gdy dziecko posiada orzeczenie o niepełnosprawności, pracownik ma prawo do dodatkowego urlopu wychowawczego w wymiarze kolejnych 36 miesięcy, które mogą być wykorzystane w okresie nie dłuższym, niż do momentu ukończenia przez dziecko 18. roku życia.	http://przychodnia.pl/niepelnosprawni/index4.php?s=3&d=31&t=10
Ulga podatkowa		Rodzicom dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością przysługuje także podatkowa ulga rehabilitacyjna. Oznacza to, że rozliczając się z fiskusem mogą odliczyć od swojego dochodu wydatki na rehabilitację. Niektóre z tych wydatków nie mają limitów (np. zakup sprzętu rehabilitacyjnego, adaptacja mieszkania dla potrzeb osoby niepełnosprawnej, opłaty za obozy i kolonie dla niepełnosprawnej młodzieży), a inne są limitowane (np. używanie samochodu, którym wozimy dziecko na zabiegi leczniczo-rehabilitacyjne, opłacenie	https://www.mpips.gov.pl/aktualnosci-wszystkie/inne/art.7046,informator-wsparcie-dla-dzieci-niepelnosprawnych-i-ich-opiekunow.html

Partnerzy programu:

dawniej
Fundacja
Dzieci
Niczyje

		przewodników dla niewidomych, wydatki na leki, jeśli przekroczą kwotę 100 zł miesięcznie). Wszystkie wydatki trzeba udokumentować. Musimy więc przechowywać faktury, rachunki, dowody wpłaty na pocztę lub potwierdzenia przelewów bankowych	
Ulga na przejazdy ZTM Warszawa		Bezpłatne przejazdy dla dzieci i młodzieży do 26 r.ż ze stwierdzoną niepełnosprawnością oraz dla ich opiekunów	http://www.ztm.waw.pl/?c=142&l=1
Ulga na przejazdy PKP		78% dla dzieci niepełnosprawnych wraz z opiekunem wyłącznie na trasie pomiędzy miejscem za mieszkania	http://www.intercity.pl/pl/dokumenty/Przepisy%20i%20taryfy/Ulgi%20ustawowe/Ulgi-

Partnerzy programu:

		i ośrodkiem leczniczym, terapeutycznym, poradnią psychologiczno- pedagogiczna, gabinetem lekarskim.	ustawowe-05-03-2015.pdf
Karta parkingowa		Rodzicom dzieci niepełnosprawnym przysługuje karta parkingowa zezwalająca na parkowanie w wyznaczonych miejscach tzw. „kopertach”	http://www.niepelnosprawni.gov.pl/p,95,karta-parkingowa
Zwolnienie z opłat radiowo-telewizyjnych			http://www.krrit.gov.pl/abonament/zwolnienia-od-oplat-abonamentowych/

Partnerzy programu:

Ulgi pocztowe i telekomunikacyjne		Osoby niepełnosprawne z uszkodzeniem narządu ruchu, poruszające się z tego powodu na wózku inwalidzkim, a także osoby z dysfunkcją narządu wzroku - niewidome i ociemniałe, mają prawo do bezpłatnego korzystania z usługi doręczania przesyłek bezpośrednio do domu. Zapotrzebowanie na tego typu usługę należy wcześniej zgłosić u operatora świadczącego powszechne usługi pocztowe np. w urzędzie pocztowym. Dzięki temu, mogą zostać dostarczone: przesyłki listowe, przesyłki rejestrowane, w tym przesyłki z zadeklarowaną wartością, oraz kwoty pieniężne określone w przekazach pocztowych, z pominięciem oddawczej skrzynki pocztowej oraz bez konieczności osobistego odbierania przesyłki w placówce pocztowej	http://www.portals.narew.gmina.pl/gops/informacje-dla-osob-niepelnosprawnych http://przychodnia.pl/niepelnosprawni/index4.php?s=3&d=31&t=10

Partnerzy programu:

dawniej
Fundacja
Dzieci
Niczyje

Dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych ze środków PFRON	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR), właściwym dla jej miejsca zamieszkania: WARSZAWA: Stołeczne Centrum Osób Niepełnosprawnych ul. gen. Andersa 5, 00-147 Warszawa	Wnioskodawca może otrzymać ze środków PFRON dofinansowanie do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym w wysokości uzależnionej od stopnia niepełnosprawności, wieku oraz sytuacji życiowej	http://www.wcpr.pl/osoby-niepelnosprawne/dofinansowania-ze-srodkow-pfron/dofinansowanie-do-uczestnictwa-w-turnusach-rehabilitacyjnych/
Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych ze środków PFRON	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR), właściwym dla jej miejsca zamieszkania: WARSZAWA: Stołeczne Centrum Osób Niepełnosprawnych ul. gen. Andersa 5, 00-147 Warszawa	Wysokość dofinansowania likwidacji barier architektonicznych wynosi do 95 % kosztów przedsięwzięcia, nie więcej jednak niż do wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia.	http://www.wcpr.pl/osoby-niepelnosprawne/dofinansowania-ze-srodkow-pfron/dofinansowanie-likwidacji-barier-architektonicznych/
Dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się i barier technicznych ze środków PFRON	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR), właściwym dla jej miejsca zamieszkania: WARSZAWA: Stołeczne Centrum Osób Niepełnosprawnych	Wysokość dofinansowania do likwidacji barier w komunikowaniu się oraz technicznych wynosi do 95 % kosztów przedsięwzięcia, nie więcej jednak niż do wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia.	http://www.wcpr.pl/osoby-niepelnosprawne/dofinansowania-ze-srodkow-pfron/dofinansowanie-likwidacji-barier-w-komunikowaniu-sie-i-barier-technicznych/

Partnerzy programu:

dawniej
Fundacja
Dzieci
Niczycje

	ul. gen. Andersa 5, 00-147 Warszawa		
Dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze ze środków PFRON	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR), właściwym dla jej miejsca zamieszkania: WARSZAWA: Stołeczne Centrum Osób Niepełnosprawnych ul. gen. Andersa 5, 00-147 Warszawa		http://www.wcpr.pl/osoby-niepelnosprawne/dofinansowania-ze-srodkow-pfron/dofinansowanie-do-zaopatrzenia-w-sprzet-rehabilitacyjny-przedmioty-ortopedyczne-i-srodki-pomocnicze/

Partnerzy programu:

dawniej
Fundacja
Dzieci
Niczycje

Zakup przedmiotów ortopedycznych i pomocniczych ze środków NFZ	Wojewódzki Oddział NFZ- Mazowiecki Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia ul. Chałubińskiego 8 00-613 Warszawa Ciechanów: Delegatura MOW NFZ, ul. 17 Stycznia 7, 06-400 Ciechanów Ostrołęka: Delegatura MOW NFZ, ul. Kościuszki 45, 07-400 Ostrołęka Płock: Delegatura MOW NFZ, ul. Padlewskiego 18 c, 09-402 Płock Radom: Delegatura MOW NFZ, ul. Piastowska 4, 26-617 Radom Siedlce: Delegatura MOW NFZ, ul. Piłsudskiego 4, 08-110 Siedlce		Aby uzyskać refundację z Narodowego Funduszu Zdrowia na zakup sprzętu lub środka pomocniczego należy: uzyskać zlecenie zaopatrzenia od uprawnionego do tego lekarza (lekarz nie musi podlegać Wojewódzkiemu Oddziałowi NFZ, w którym realizowane będzie zlecenie, ale musi mieć uprawnienia do wydania zlecenia), zrealizować zlecenie u świadczeniodawcy (producenta lub sklepu), który ma podpisaną umowę z Wojewódzkim Oddziałem NFZ. Karta zaopatrzenia comiesięcznego, ważna przez rok. Więcej informacji: http://www.nfz-warszawa.pl/dla-pacjenta/zalatw-sprawe-krok-po-kroku/jak-uzyskac-refundowany-wyrob-medyczny/

Partnerzy programu:

dawniej
Fundacja
Dzieci
Niczyje

Pielęgniarska opieka długoterminowa finansowana ze środków NFZ		Świadczenia gwarantowane realizowane przez pielęgniarską opiekę długoterminową domową obejmują: - świadczenia udzielane przez pielęgniarkę; - przygotowanie świadczeniobiorcy i jego rodziny do samoopieki i samopielęgnacji, w tym kształtowanie umiejętności w zakresie radzenia sobie z niesprawnością; - świadczenia pielęgnacyjne, zgodnie z procesem pielęgnowania; - edukację zdrowotną świadczeniobiorcy oraz członków jego rodziny; - pomoc w rozwiązywaniu problemów zdrowotnych związanych z samodzielnym funkcjonowaniem w środowisku domowym; - pomoc w pozyskiwaniu sprzętu medycznego i rehabilitacyjnego niezbędnego do właściwej pielęgnacji i rehabilitacji świadczeniobiorcy w domu.	http://www.nfz-warszawa.pl/dla-pacjenta/co-kazdy-pacjent-wiedziec-powinien/swiadczenia-pielegnacyjne-i-opiekuncze/

Partnerzy programu:

Zespół długoterminowej opieki domowej dla dorosłych, dzieci i młodzieży wentylowanych mechanicznie finansowana ze środków NFZ		Do obowiązków zespołu długoterminowej opieki domowej dla dorosłych, dzieci i młodzieży wentylowanych mechanicznie, należy wyposażenie świadczeniobiorców w niezbędny sprzęt (m.in. respirator, ssak itp.) oraz stworzenie chorem i ich opiekunom poczucia bezpieczeństwa poprzez zabezpieczenie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej przez 24 h na dobę we wszystkie dni w tygodniu.	http://www.nfz-warszawa.pl/dla-pacjenta/co-kazdy-pacjent-wiedziec-powinien/swiadczenia-plegnacyjne-i-opiekuncze/
Zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze finansowana ze środków NFZ			http://www.nfz-warszawa.pl/dla-pacjenta/co-kazdy-pacjent-wiedziec-powinien/swiadczenia-plegnacyjne-i-opiekuncze/

Partnerzy programu:

dawniej
Fundacja
Dzieci
Niczyje

Usługi stomatologiczne finansowana ze środków NFZ		Dzieciom i młodzieży niepełnosprawnym do ukończenia 16. roku życia oraz dzieciom i młodzieży niepełnosprawnym w stopniu umiarkowanym i znacznym od ukończenia 16. do ukończenia 18. roku życia, jeżeli wynika to ze wskazań medycznych, przysługują kompozytowe materiały światłoutwardzalne do wypełnień, znieczulenie ogólne przy wykonywaniu świadczeń gwarantowanych, z wyłączeniem procedury wizyty niepowiązanej z innymi świadczeniami gwarantowanymi (pierwszej wizyty dzieci do ukończenia 6. roku życia).	http://www2.mz.gov.pl/wwwmz/index?mr=q491&ms=&ml=pl&mi=904&mx=0&mt=&my=9&ma=032863
Orzeczenie o niepełnosprawności	Powiatowy lub miejski zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności zgodnie z miejscem zameldowania na pobyt stały,		http://pomocdlarodzicow.pl/phocadownload/informator_dla_rodzicow_2016_01_14.pdf https://obywatel.gov.pl/ochrona-zdrowia-i-ubezpieczenia-spoeczne/orzeczenie-o-niepelnosprawnosci-dziecka-ktore-ma-mniej-niz-16

Partnerzy programu:

dawniej
Fundacja
Dzieci
Niczyje

Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego	Orzeczenia wydają rejonowe poradnie psychologiczno - pedagogiczne, a dla dzieci z dysfunkcją wzroku, słuchu, autyzmem i zaburzeniami pokrewnymi poradnie specjalistyczne	W orzeczeniu poradnia powinna też wyszczególnić wskazane dla dziecka formy terapii, rewalidacji i pomocy psychologiczno-pedagogicznej.	http://niegrzecznedzieci.org.pl/wp-content/uploads/2016/01/WszystkoJasne-Raport-Najcze%CC%A8stsze-Pytania-Dotycza%CC%A8ce-Kszta%C5%82cenia-Specialnego.pdf http://pomocdlarodzicow.pl/phocadownload/informator_dla_rodzicow_2016_01_14.pdf

Partnerzy programu:

Wczesne Wspomaganie Rozwoju (WWR)	Wykaz zespołów wczesnego wspomagania rozwoju dziecka zorganizowanych w szkołach i placówkach, dla których organem prowadzącym jest m. st. Warszawa - wg stanu na lipiec 2016 r.	Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka to zajęcia, których celem jest stymulacja rozwoju psychoruchowego i społecznego. Udział w zajęciach jest bezpłatny, odbywa się na podstawie opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju, wydawanej przez publiczną lub niepubliczną poradnię psychologiczno-pedagogiczną. WWR przysługuje dzieciom od momentu wykrycia niepełnosprawności do czasu rozpoczęcia nauki w 1. klasie szkoły podstawowej. W ramach WWR dziecko ma prawo do 4-8 godzin zajęć miesięcznie.	http://edukacja.warszawa.pl/sites/edukacja/files/wczesne-wspomaganie-rozwoju-dziecka/10765/attachments/wykaz-zespolow-wwr-dz-lipiec-2016.pdf http://pomocdlarodzicow.pl/phocadownload/informator_dla_rodzicow_2016_01_14.pdf

Partnerzy programu:

Nauczanie Indywidualne (NI)		Nauczanie indywidualne może być realizowane na terenie szkoły lub w domu ucznia. Tygodniowy wymiar godzin zajęć indywidualnego nauczania realizowanych bezpośrednio z uczniem wynosi: · dla uczniów klas I-III szkoły podstawowej – od 6 do 8 godzin, · dla uczniów klas IV-VI szkoły podstawowej – od 8 do 10 godzin, · dla uczniów gimnazjum – od 10 do 12 godzin, · dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych – od 12 do 16 godzin.	http://pomocdlarodzicow.pl/phocadownload/informator_dla_rodzicow_2016_01_14.pdf
Nauczyciel wspomagający lub pomoc nauczyciela		Od 1 stycznia 2016r. nauczyciela wspomagającego lub pomoc nauczyciela zatrudnia się obowiązkowo w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych dla dzieci i uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na autyzm, zespół Aspergera lub	http://pomocdlarodzicow.pl/phocadownload/informator_dla_rodzicow_2016_01_14.pdf https://men.gov.pl/ministerstwo/informacje/organizowanie-ksztalcenia-dzieci-i-uczniow-posiadajacych-orzeczenie-o-potrzebie-ksztalcenia-specjalnego-wazne-informacje.html

Partnerzy programu:

dawniej
Fundacja
Dzieci
Niczyje

		niepełnosprawności sprzężonej.	
"Wyprawka szkolna"	Szkoła, w której uczy się dziecko	Dofinansowanie na zakup podręczników i materiałów edukacyjnych	http://edukacja.warszawa.pl/dla-ucznia-i-rodzica/pomoc-socjalna-dla-uczniow/10812-wyprawka-szkolna-w-roku-szkolnym-20162017

Partnerzy programu:

Bezpłatny dowóz do placówki oświatowej		Bezpłatny dowóz należy się: - wszystkim dzieciom z niepełnosprawnościami uczęszczającym do zerówek, - uczniom szkół podstawowych i gimnazjów – bez względu na rodzaj niepełnosprawności, - uczniom szkół ponadgimnazjalnych z niepełnosprawnością ruchową, upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym do 21-go r.ż, - dzieciom i młodzieży uczęszczającym na zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze oraz uczniom z niepełnosprawnościami sprzężonymi- do 25 r.ż.	http://pomocdlarodzicow.pl/phocadownload/informator dla rodzicow 2016 01 14.pdf

Partnerzy programu:

dawniej
Fundacja
Dzieci
Niczyje

1) Reprezentacja prawna dziecka

Władza rodzicielska to uprawnienia i obowiązki rodziców względem dziecka. Obejmuje ona w szczególności obowiązek wychowania go, reprezentowania oraz sprawowania opieki nad nim oraz jego majątkiem (art. 95, Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy, Rozdział II- Stosunki między rodzicami i dziećmi). Dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską do uzyskania pełnoletności. Władzę rodzicielską może mieć tylko osoba, która ukończyła 18 lat lub za zgodą sądu zawarła małżeństwo przed uzyskaniem pełnoletności (kobieta od 16 roku życia za zgodą sądu), posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych (nieubezważnowolniona).

Władzę rodzicielską mają rodzice biologiczni, jak i adopcyjni.

Ingerencja we władzę rodzicielską:

Jeżeli władza rodzicielska nie jest prawidłowo sprawowana, sąd może zdecydować o jej ograniczeniu, pozbawieniu lub zawieszeniu.

Ograniczenie władzy rodzicielskiej może nastąpić wówczas, gdy zagrożone jest dobro dziecka. Może ono polegać na:

- zobowiązaniu rodziców oraz małoletniego do określonego postępowania (np. zobowiązanie dziecka, aby chodziło do szkoły, a rodziców – aby tego dopilnowali),
- określeniu, jakie czynności nie mogą być przez rodziców dokonywane bez zezwolenia sądu albo poddaniu rodziców innym ograniczeniom, którym podlega opiekun (np. stały nadzór sądu opiekuńczego nad decyzjami medycznymi),
- poddaniu wykonywania władzy rodzicielskiej stałemu nadzorowi kuratora sądowego,
- zarządzeniu umieszczenia małoletniego w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Partnerzy programu:

Sąd może zawiesić władzę rodzicielską, gdy istnieje przemijająca przeszkoda w jej wykonywaniu. Może tak być np. gdy rodzic znajduje się w szpitalu z powodu choroby.

Pozbawienie władzy rodzicielskiej może nastąpić, gdy nie może być wykonywana z powodu trwałej przeszkody (np. choroba psychiczna uniemożliwiająca wykonywanie władzy rodzicielskiej), gdy rodzice nadużywają władzy rodzicielskiej (np. znęcają się nad dzieckiem) lub w sposób rażący zaniedbują swoje obowiązki względem dziecka (np. zaniedbują dziecko). Sąd może pozbawić rodziców władzy rodzicielskiej, jeżeli mimo udzielonej im wcześniej pomocy, nie ustały przyczyny umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, a w szczególności gdy rodzice trwale nie interesują się dzieckiem.

W przypadku, gdy żadne z rodziców nie posiada władzy rodzicielskiej (z powodu jej pozbawienia, zawieszenia, śmierci rodziców lub ich niepełnoletności), sąd opiekuńczy ustanawia opiekuna prawnego. Opiekun prawny posiada te same uprawnienia, co rodzice posiadający władzę rodzicielską, to on decyduje o ważnych sprawach dziecka, jednak jest pod stałą kontrolą sądu opiekuńczego i jego decyzje mogą być zmieniane lub zatwierdzane przez sąd.

Pieczą zastępczą - reprezentacja przez opiekuna

Zakres uprawnień osób sprawujących pieczę zastępczą jest węższy od zakresu władzy rodzicielskiej. Sprawujący pieczę zastępczą mają obowiązek i prawo:

- a) wykonywania bieżącej pieczy nad dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej,
- b) wychowania dziecka,
- c) reprezentowania dziecka w dochodzeniu świadczeń przeznaczonych na zaspokojenie jego potrzeb.

Partnerzy programu:

Pozostałe obowiązki i prawa wynikające z władzy rodzicielskiej należą do rodziców dziecka, o ile sąd opiekuńczy nie postanowił inaczej. W niektórych przypadkach, jeśli rodzice nie mają władzy rodzicielskiej, sąd ustanowi opiekunami prawnymi – opiekunów zastępczych, aby ułatwić im sprawowanie pieczy nad dzieckiem. W sytuacji przebywania dziecka w pieczy zastępczej o sprawach medycznych nadal decydują rodzice biologiczni, ograniczeni we władzy rodzicielskiej, chyba, że sąd zdecydował inaczej.

Zdarza się, że opiekę nad dzieckiem sprawują osoby nie mające żadnych formalnych uprawnień do jej sprawowania, np. babcie, dziadkowie. W takim wypadku osoby te nie mają żadnego prawa do decydowania o sytuacji dziecka, czy uzyskiwania informacji o jego zdrowiu (chyba że wcześniej opiekun prawny lub dziecko starsze wyrazi na to zgodę).

Każde z rodziców jest zobowiązane i jednocześnie uprawnione do sprawowania władzy rodzicielskiej. O istotnych sprawach dziecka rodzice powinni decydować wspólnie. Jeżeli nie są w stanie się porozumieć, lub gdy jedno z rodziców pozbawia drugiego możliwości decydowania o sprawach ważnych dla dziecka, ich spór może rozstrzygnąć sąd rodzinny. Każde z rodziców może napisać do sądu wniosek o rozstrzygnięcie o istotnych sprawach dziecka.

Prawo rodzinne i opiekuńcze przewiduje, że jeżeli władza rodzicielska przysługuje obojgu rodzicom, nie pozostającym ze sobą w związku małżeńskim, sąd opiekuńczy może powierzyć wykonywanie władzy rodzicielskiej jednemu z nich, ograniczając władzę rodzicielską drugiego do określonych obowiązków i uprawnień. Taką samą decyzję może podjąć sąd w sytuacji, gdy rodzice pozostają w związku małżeńskim, lecz żyją oddzielnie oraz podczas rozwodu lub separacji. Ograniczenie to następuje z powodów praktycznych, jeżeli rodzice nie są w stanie razem zgodnie wykonywać władzy rodzicielskiej lub kontakt z drugim rodzicem jest znacznie utrudniony (np. mieszka zagranicą).

W przypadku opiekuna prawnego, w najpoważniejszych przypadkach, np. operacji na otwartym sercu, opiekun musi uzyskać zgodę sądu. W pozostałych wypadkach, decyzje podejmuje na tych samych zasadach, co rodzice dziecka.

Partnerzy programu:

W przypadku, gdy opiekę sprawuje rodzina zastępcza, w drobnych sprawach medycznych, ona podejmuje decyzję o leczeniu, np. wizyta u internisty, zakup leków na katar. Jednak, gdy rodzina zastępcza nie ma więcej uprawnień (rodzice mają ograniczoną władzę rodzicielską lub inna osoba jest opiekunem prawnym dziecka, a sąd nie przyznał rodzinie zastępczej dodatkowych uprawnień o decydowaniu o dziecku), w przypadku poważnych ingerencji w zdrowie dziecka, przede wszystkim inwazyjnych badań, operacji, hospitalizacji, decyzję muszą podjąć rodzice lub opiekun prawny, zgodnie z wyżej przedstawionymi zasadami.

Osoba sprawująca opiekę faktyczną nad dzieckiem, nie ma żadnych uprawnień do decydowania o jego sytuacji medycznej.

2) Uprawnienia pracownicze dla rodzica/opiekuna opiekującego się hospitalizowanym dzieckiem

Podstawowym uprawnieniem pracownika-rodzica są dwa dni wolne w roku na opiekę nad dzieckiem. Oboje pracujący rodzice mają prawo do płatnego zwolnienia lekarskiego na dziecko. Świadczenie wypłacane w czasie zwolnienia to zasiłek opiekuńczy, który wynosi 80% wynagrodzenia. Pracownik jest uprawniony do zasiłku opiekuńczego w przypadku sprawowania osobistej opieki nad chorym dzieckiem w wieku do 14 lat lub innym chorym członkiem rodziny (małżonkiem, rodzicami, teściami, dziadkami, wnukami, rodzeństwem, dziećmi w wieku ponad 14 lat), pod warunkiem, że pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z pracownikiem w okresie sprawowania opieki. Warunkiem otrzymania zasiłku jest fakt, że w domu nie mieszka inna osoba, która mogłaby sprawować opiekę nad dzieckiem (np. żona na urlopie macierzyńskim z drugim dzieckiem, zdrowa i sprawna babcia dziecka). Kolejnym warunkiem uprawniającym do zasiłku jest pokrywanie się godzin pracy rodziców, bo jeżeli pracują w systemach pracy zmianowej, uznaje się, że mogą sprawować opiekę nad dzieckiem na zmianę. Warunki te nie mają zastosowania, gdy dziecko ma mniej niż 2 lata.

Do dzieci, od opieki których istnieje uprawnienie do zasiłku opiekuńczego, zalicza się dzieci własne, dzieci małżonka (ale już nie konkubenta) oraz dzieci przysposobione, a także dzieci obce przyjęte na wychowanie i utrzymanie.

Ilość dni zasiłku zależy od wieku dziecka, do 14 roku życia to 60 dni, a powyżej 14 roku życia, to 14 dni.

Partnerzy programu:

Zasiłek przysługuje wszystkim osobom ubezpieczonym bez względu na formę zatrudnienia, także osobom pracującym na umowę zlecenie i prowadzącym działalność gospodarczą. Wyjątkiem są umowa o dzieło oraz urlopy macierzyński, wychowawczy i bezpłatny. W tych przypadkach zasiłek nie przysługuje.

Zasiłek przysługuje także rodzicowi, którego dziecko przebywa w szpitalu, jednak rodzic musi uzyskać **zaświadczenie lekarskie** o konieczności pobytu w szpitalu w celu sprawowania opieki nad dzieckiem. Zaświadczenie musi zostać wydane **przez lekarza**, który opiekuje się dzieckiem w szpitalu (nie może być wystawione przez lekarza rodzinnego). Nie dotyczy to jedynie opieki sprawowanej nad chorym dzieckiem w wieku do 2 lat, w tym wypadku zasiłek przysługuje, gdy spełni się pozostałe warunki.

Aby uzyskać zasiłek, należy złożyć u pracodawcy zwolnienie lekarskie oraz wnioski o zasiłek opiekuńczy na specjalnym druku w terminie tygodnia od otrzymania zwolnienia.

Innym uprawnieniem pracownika-rodzica, z którego może skorzystać, m.in. po upływie terminu uzyskiwania zasiłku, jest urlop bezpłatny. Jednakże w czasie tego urlopu nie otrzymuje się wynagrodzenia (ani innej formy wsparcia), a pracodawca nie opłaca składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne, więc po 30 dniach urlopu bezpłatnego ustaje prawo do świadczeń zdrowotnych. W takim wypadku, rodzic może być ubezpieczony wraz z dzieckiem jako członek rodziny współmałżonka lub zawrzeć umowę z NFZ o dobrowolnym ubezpieczeniu i opłacać składki osobiście. Należy też pamiętać, że urlop bezpłatny nie zalicza się do stażu pracy. Z urlopu bezpłatnego może skorzystać tylko pracownik zatrudniony na umowę o pracę. Pracownik na umowie cywilno-prawnej za czas nie wykonywania pracy nie otrzymuje wynagrodzenia, jednak nie ma to charakteru urlopu bezpłatnego.

Kolejnym uprawnieniem pracownika-rodzica jest dodatkowy urlop wychowawczy z tytułu sprawowania opieki nad chorym dzieckiem. Taki urlop należy się rodzicowi, który ma przewlekle chore dziecko lub dziecko niepełnosprawne, wymagającej osobistej opieki. Jest on niezależny od urlopu wychowawczego „zwykłego”. Urlop może trwać do trzech lat, nie dłużej niż do uzyskania przez dziecko pełnoletności. W przypadku tej formy opieki, składki na ubezpieczenie społecznej i zdrowotne są opłacane, a czas urlopu liczony jest do stażu pracy.

Partnerzy programu:

W przypadku, gdy rodzic, będący na dodatkowym urlopie wychowawczym, spełnia kryterium dochodowe, może uzyskać także zasiłek wychowawczy jako dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem na urlopie wychowawczym.

Wniosek o dodatkowy urlop wychowawczy składa się do pracodawcy najpóźniej na dwa tygodnie przed planowanym urlopem. Należy dołączyć pisemne oświadczenie drugiego opiekuna, że on nie zamierza skorzystać z urlopu w tym samym czasie oraz orzeczenie o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności dziecka.

3) Edukacja szpitalna

a) realizacja obowiązku szkolnego w warunkach szpitalnych

Każde dziecko musi realizować obowiązek szkolny poprzez uczęszczanie do szkoły podstawowej lub gimnazjum. Natomiast obowiązek nauki każde dziecko realizuje poprzez uczęszczanie do szkoły ponadgimnazjalnej tj.: liceum ogólnokształcącego, technikum lub szkoły zawodowej. Również dzieci przewlekle chore, przebywające w szpitalach lub innych podmiotach leczniczych muszą realizować obowiązek szkolny oraz obowiązek nauki.

Zasady organizowania kształcenia oraz funkcjonowanie szkół i przedszkoli w podmiotach leczniczych określa Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8.03.2013 r. Jeżeli w podmiocie leczniczym zorganizowana jest szkoła lub przedszkole, to choremu uczniowi organizuje się kształcenie oraz specjalne działania opiekuńczo-wychowawcze odpowiednio do wskazań lekarza prowadzącego leczenie. Szkoły zorganizowane w podmiotach leczniczych realizują programy nauczania uwzględniające podstawę programową kształcenia ogólnego ustaloną dla danego etapu edukacyjnego oraz ramowe plany nauczania szkół, do których uczniowie uczęszczali przed przyjęciem do podmiotów.

Partnerzy programu:

b) dziecko ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydawane jest dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej oraz niedostosowanej społecznie, wymagającej stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy. Orzeczenie wydawane jest na wniosek rodziców/opiekunów dziecka przez zespoły orzekające działające w poradniach psychologiczno-pedagogicznych. Do wniosku należy dołączyć zaświadczenie od lekarza, stwierdzające niepełnosprawność, zaburzenie, chorobę które mogą stanowić podstawę uznania, że dziecko ma specjalne potrzeby edukacyjne. Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego zawiera min.: diagnozę możliwości i potrzeb dziecka, zalecenia co do najkorzystniejszych dla dziecka forma kształcenia, zalecenia w zakresie sposobów i form stymulacji, rewalidacji, terapii, rozwijania możliwości i mocnych stron dziecka, form pomocy psychologicznej i pedagogicznej, zalecenia w zakresie warunków realizacji potrzeb edukacyjnych;

c) orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania

Zgodnie z przepisami ustawy o systemie oświaty: „indywidualnym nauczaniem obejmuje się dzieci i młodzież, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły”. Decyzję w sprawie nauczania indywidualnego wydaje dyrektor szkoły, do której uczęszcza dziecko. Podstawę wydania decyzji przez dyrektora szkoły stanowi orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania, wydane przez zespół orzekający działający w publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej lub innej publicznej poradni specjalistycznej a także wniosek rodziców. Zajęcia w ramach indywidualnego nauczania odbywają się w miejscu pobytu ucznia, w szczególności w domu rodzinnym. Ponadto dyrektor szkoły uwzględniając stan zdrowia dzieci objętych nauczaniem indywidualnym organizuje im uczestniczenie w życiu szkoły min. w uroczystościach okolicznościowych.

Partnerzy programu:

4) Hospitalizacja dziecka niepełnosprawnego

a) orzekanie o niepełnosprawności

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Podstawą uznania osoby, która nie ukończyła 16 roku życia za niepełnosprawną jest ustalenie, że:

- ma naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu,
- przewidywany okres trwania naruszenia sprawności przekracza 12 miesięcy,
- wymaga zapewnienia jej całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

Wniosek o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności przedstawiciel ustawowy dziecka składa do powiatowego/miejskiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności. Do wniosku należy dołączyć:

- zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia wydane dla potrzeb Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, wystawione przez lekarza rodzinnego lub specjalistę,
- kserokopię dokumentacji medycznej (np.: historia choroby, karty informacyjne leczenia szpitalnego, wyniki badań diagnostycznych, konsultacje specjalistyczne, opinie psychologiczne itp.),
- inne dokumenty mogące mieć wpływ na ustalenie niepełnosprawności.

Partnerzy programu:

W postępowanie orzeczniczym, służącym ustaleniu niepełnosprawności, bierze udział co najmniej dwóch specjalistów – co najmniej jeden lekarz będący przewodniczącym składu orzekającego oraz drugi członek skład orzekającego, którym może być pedagog, psycholog, pracownik socjalny, doradca zawodowy albo inny lekarz. Orzekanie o niepełnosprawności ma charakter dwuinstancyjny. W przypadku sprzeciwu wobec rozstrzygnięcia powiatowego zespołu ds. orzekania o niepełnosprawności, można odwołać się do wojewódzkiego zespołu ds. orzekania o niepełnosprawności. Kontrolę nad prawidłowością orzekania przez organy administracji publicznej (powiatowe i wojewódzkie zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności) sprawują sądy rejonowe, wydziały pracy i ubezpieczeń społecznych jako organy odwoławcze. Niepełnosprawność dziecka orzeka się na czas określony, jednak nie dłuższy niż do ukończenia przez dziecko 16 roku życia. Po ukończeniu przez dziecko 16 lat, należy ubiegać się o określenie stopnia niepełnosprawności.

Więcej informacji na temat orzekania o niepełnosprawności i orzekania o stopniu niepełnosprawności można znaleźć pod adresem:

<http://www.niepelnosprawni.gov.pl/art,13,instytucje-orzekajace-procedury-orzekania-tryb-i-zasady>

b) dokumenty poświadczające niepełnosprawność – legitymacja osoby niepełnosprawnej – dziecka

Posiadanie orzeczenia o niepełnosprawności, orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień jest podstawą do korzystania z ulg i uprawnień przysługujących osobom niepełnosprawnym. Legitymacja osoby niepełnosprawnej jest dokumentem, który potwierdza status osoby niepełnosprawnej. Legitymację wystawia starosta na wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego. Wniosek o wydanie legitymacji składa się do powiatowego/miejskiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności. Podstawę otrzymania legitymacji stanowi wydane przez zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności: orzeczenie o niepełnosprawności, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, orzeczenie o wskazaniach do ulg i uprawnień, które należy dołączyć do wniosku o wystawienie legitymacji.

Partnerzy programu:

c) świadczenia socjalne przysługujące dziecku niepełnosprawnemu i jego rodzicowi/opiekunowi

Zasiłek pielęgnacyjny

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje:

- dziecku niepełnosprawnemu do ukończenia 16 roku życia,
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności a niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia

Kwota zasiłku pielęgnacyjnego wynosi 153 zł miesięcznie.

Zasiłek rodzinny

Zasiłek rodzinny przysługuje rodzicom, jednemu z rodziców, opiekunowi prawnemu dziecka albo opiekunowi faktycznemu dziecka gdy dochód rodziny, której członkiem jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności, orzeczeniem o umiarkowanym lub o znacznym stopniu niepełnosprawności, w przeliczeniu na osobę nie przekroczy kwoty 764 zł. **Kwota zasiłku rodzinnego wynosi 95 zł na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia**, 124 zł na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku.

Do zasiłku rodzinnego przysługuje dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji niepełnosprawnego dziecka w wysokości 80 zł miesięcznie **na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia**, 100 zł miesięcznie na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia do 24 roku.

Partnerzy programu:

Świadczenie pielęgnacyjne

Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje rodzicom dzieci, faktycznym opiekunom, osobom będącym rodziną zastępczą spokrewnioną oraz innym osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny wobec niepełnosprawnego dziecka, o ile nie podjęły lub zrezygnowały z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem. Świadczenie pielęgnacyjne przyznawane jest niezależnie od osiągniętych dochodów i wynosi 1300 zł miesięcznie. Świadczenie podlega corocznej waloryzacji i rośnie o procentowy wskaźnik, o jaki zwiększa się minimalne wynagrodzenie za pracę.

Świadczenie wychowawcze

Świadczenie wychowawcze wypłacane w ramach Programu „Rodzina 500 Plus” przysługuje niezależnie od kryterium dochodowego osobom, które wychowują przynajmniej dwójkę niepełnoletnich dzieci. Na drugie i każde kolejne dziecko przysługuje po 500 zł miesięcznie wypłacane do osiągnięcia przez dziecko pełnoletności. Wsparcie na pierwsze dziecko w rodzinie, w której wychowywane jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności, dziecko powyżej 16 roku życia legitymujące się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, rodzice/opiekunowie otrzymają świadczenie wychowawcze po spełnieniu kryterium dochodowego 1 200 zł netto na osobę.

d) uprawnienia inne np. transport, karta parkingowa itp.

Komunikacja transportu zbiorowego kolejowego i autobusowego

Rodzaje ulg przysługujących osobom niepełnosprawnym w podróży środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego i autobusowego określa ustawa o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego. Dzieci niepełnosprawna posiadają uprawnienie do ulgi 78% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego na podstawie biletów jednorazowych lub miesięcznych imiennych. Ulga 78% przysługuje również rodzicowi/opiekunowi dziecka niepełnosprawnego towarzyszącemu mu podczas podróży. Uprawnienie do korzystania z ulgi przysługuje wyłącznie na przejazd z miejsca zamieszkania lub miejsca pobytu do przedszkola, szkoły, szkoły

Partnerzy programu:

wyższej placówki opiekuńczo-wychowawczej, placówki oświatowo-wychowawczej, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego, specjalnego ośrodka wychowawczego, ośrodka umożliwiającego dzieciom i młodzieży spełnianie obowiązku szkolnego i obowiązku nauki, ośrodka rehabilitacyjno-wychowawczego, domu pomocy społecznej, ośrodka wsparcia, zakładu opieki zdrowotnej, poradni psychologiczno-pedagogicznej, poradni specjalistycznej a także na turnus rehabilitacyjny i z powrotem.

Karta parkingowa

Kwestie związane z otrzymaniem karty parkingowej określa ustawa Prawo o ruchu drogowym. Rodzic/opiekun dziecka niepełnosprawnego może złożyć wniosek o wydanie karty parkingowej do dowolnie wybranego przewodniczącego zespołu powiatowego. Dziecku, które nie ukończyło 16 roku życia, wydaje się kartę parkingową, jeżeli posiada orzeczenie o niepełnosprawności oraz ma znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się. **Osobie niepełnosprawnej, która ukończyła 16 rok życia wydaje się kartę parkingową, jeżeli posiada orzeczenie o znacznym albo umiarkowanym stopnia niepełnosprawności** mającej znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się. Osoby posiadające orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności muszą spełnić dodatkowy warunek, aby otrzymać kartę parkingową: muszą przyczynę niepełnosprawności mieć oznaczoną symbolem 04-O (choroby narządu wzroku), 05-R (upośledzenie narządu ruchu) lub 10-N (choroba neurologiczna).

Inne uprawnienia osób niepełnosprawnych:

- udogodnienia związane z usługami pocztowymi na podstawie ustawy z dnia 23.11.2012 r. - Prawo pocztowe (Dz.U. z 2016 r. poz. 1113 ze zm.);
- udogodnienia w ramach usług telekomunikacyjnych na podstawie ustawy z dnia 16.07.2004 r. - Prawo telekomunikacyjne (Dz.U. z 2016 r. poz. 1489 ze zm.);
- uprawnienia związane z kulturą fizyczną i sportem na podstawie ustawy z dnia 25.06.2010 r. o sporcie (Dz.U. z 2016 r. poz. 176 ze zm.);

Partnerzy programu:

- zwolnienia z obowiązku opłaty abonamentu RTV na podstawie ustawy z dnia 21.04.2005 r. o opłatach abonamentowych (Dz.U. z 2014 r. poz. 1204 ze zm.);
- ulgi w podatku dochodowym na podstawie ustawy z dnia 26.07.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2012 r. poz. 361 ze zm.)

Więcej informacji na temat ulg i uprawnień przysługujących osobom niepełnosprawnym:

<http://www.niepelnosprawni.gov.pl/p,94,uprawnienia-osob-niepelnosprawnych>

<https://www.spes.org.pl/twoje-prawa/uprawnienia-i-ulgi-niepelnosprawnych>

e) instytucje (SCON, PFRON)

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) jest funduszem celowym. Środki z PFRON przeznaczane są na rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych oraz wsparcie pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne. Fundusz dofinansowuje również organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych. Pomoc z PFRON trafia do indywidualnych osób niepełnosprawnych głównie poprzez powiaty i organizacje pozarządowe. Wnioski o dofinansowanie należy składać w Powiatowych Centrach Pomocy Rodzinie (PCPR). Rodzice dzieci niepełnosprawnych mogą wnioskować o przyznanie dofinansowania:

- do uczestnictwa dziecka w turnusach rehabilitacyjnych,
- na likwidację barier: architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się (w tym na zakup, szkolenie i utrzymanie w trakcie szkolenia psów przewodników),

Partnerzy programu:

- do zakupu: sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych,
- na usługi świadczone przez tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika.

Dysponentem środków z PFRON są również niektóre organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia), realizujące zadania na rzecz osób niepełnosprawnych, zlecone przez PFRON i samorządy. Wybrane organizacje pozarządowe organizują i prowadzą m.in. rehabilitację osób niepełnosprawnych, zajęcia usprawniające umiejętność komunikowania się, wspierające funkcjonowanie dzieci z autyzmem i z niepełnosprawnością intelektualną. Przewidziane są również działania skierowane do rodziców/opiekunów dzieci niepełnosprawnych np. poradnictwo psychologiczne i prawne, szkolenia, kursy i warsztaty. Ponadto ze środków PFRON organizowane są imprezy o charakterze kulturalnym, sportowym, turystycznym i rekreacyjnym z udziałem osób niepełnosprawnych.

Pomoc dla osób niepełnosprawnych udzielana jest również w ramach poszczególnych programów PFRON. Obecnie najwięcej form pomocy realizowana jest w związku z realizacją programu „Aktywny Samorząd” min. pomoc w:

- zakupie i montażu oprzyrządowania do samochodu,
- zakupie sprzętu elektronicznego, jego elementów i oprogramowania, uzyskaniu prawa jazdy kategorii B,
- utrzymaniu sprawności technicznej wózka o napędzie elektrycznym,
- zakupie protezy kończyny,
- uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym w zakresie opłaty za naukę (czesne).

Więcej informacji na stronie PFRON <http://www.pfron.org.pl/>

Partnerzy programu:

Stołeczne Centrum Osób Niepełnosprawnych (SCON) działa w strukturach Warszawskiego Centrum Pomocy Rodzinie. Celem placówki jest kompleksowa pomoc i obsługa osób niepełnosprawnych, mieszkańców Warszawy. SCON skupia najważniejsze instytucje odpowiadające za pomoc osobom niepełnosprawnym i zajmuje się wykonywaniem min. następujących zadań:

- wydawaniem orzeczeń o niepełnosprawności,
- udzielaniem dofinansowania ze środków przekazanych przez PFRON,
- prowadzeniem infolinii programu „Asystent osoby niepełnosprawnej”,
- wydawaniem kart parkingowych osobom niepełnosprawnym.

Więcej informacji na temat SCON <http://www.wcpr.pl/stoleczne-centrum-osob-niepelnosprawnych/>

5. Prawa małego pacjenta i jego rodzica/opiekuna

Aktualnie obowiązujące przepisy dotyczące wykonywania zawodu lekarza oraz prawach pacjenta stawiają pacjenta w roli partnera dla przedstawicieli służby zdrowia. Jednak sytuacja choroby dziecka, długotrwała hospitalizacja i związane z tym problemy rodziny powodują, że trudno jest pacjentom tę rolę wykonywać. Niewątpliwie niezbędna jest przynajmniej podstawowa wiedza na temat uprawnień pacjenta w procesie leczenia.

Partnerzy programu:

Najważniejsze prawa pacjenta to:

- prawo do świadczeń zdrowotnych odpowiadających wymaganiom aktualnej wiedzy medycznej,
- prawo, do przejrzystej, obiektywnej, opartej na kryteriach medycznych, procedury ustalającej kolejność dostępu do świadczeń medycznych,
- prawo do opinii innego lekarza/pielęgniarki lub zwołania konsylium lekarskiego,
- prawo do informacji o swoim stanie zdrowia,
- prawo do dostępu do dokumentacji medycznej dotyczącej jego stanu zdrowia oraz udzielonych mu świadczeń zdrowotnych,
- prawo do zachowania w tajemnicy informacji z nim związanych, a uzyskanych w związku z wykonywaniem zawodu medycznego,
- prawo do wyrażenia zgody na udzielenie określonych świadczeń zdrowotnych lub odmowy takiej zgody, po uzyskaniu informacji o procesie leczenia,
- prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego.

Wyrażenie zgody na leczenie

Lekarz przed podjęciem leczenia, a po udzieleniu mu informacji o stanie zdrowia pacjenta, powinien uzyskać jego zgodę na leczenie. W imieniu małoletniego dziecka zgody udzielają jego rodzice lub opiekunowie prawni. Małoletni, który ukończył lat 16 wyraża zgodę na badania i świadczenia zdrowotne. Nie jest to zgoda, która zastępuje zgodę rodzica/opiekuna prawnego. On nadal reprezentuje dziecka i również udziela

Partnerzy programu:

zgody. Może wydarzyć się sytuacja, w której rodzic/opiekun wyrazi zgodę, a 16-latek nie lub odwrotnie. W takiej sytuacji decyduje sąd rodzinny i nieletnich.

Zgoda może być wyrażona w formie ustnej lub przez określone zachowanie pacjenta, z którego wnioskuje się o zgodzie lub jej braku np.: poddanie się bez protestu określonej czynności medycznej.

Możliwe jest udzielenie świadczenia medycznego bez zgody pacjenta, ale tylko w sytuacji jeżeli wymaga on niezwłocznej pomocy lekarskiej, a nie może tej zgody wyrazić ze względu na stan, w jakim się znajduje lub jest nieletni i nie można skontaktować się z jego opiekunem prawnym. Taką decyzję lekarz powinien skonsultować z innym lekarzem, i zapisać w dokumentacji medycznej pacjenta.

Jeżeli bezpośrednio jest zagrożone zdrowie i życie małoletniego pacjenta, lekarz może wykonać czynności medyczne bez zgody pacjenta lub jego opiekuna prawnego w celu usunięcia niebezpieczeństwa. Jak najszybciej powinien jednak powiadomić opiekuna prawnego dziecka.

Realizacja prawa do informacji o stanie zdrowia

Podstawowym prawem pacjenta, w tym małoletniego, jest wiedza o swoim stanie zdrowia i prowadzonym procesie leczenia. Informacja ta powinna być udzielona w sposób zrozumiały i dostosowany do wieku i możliwości intelektualnych pacjenta.

Informacja o stanie zdrowia obejmuje aktualny stan zdrowia pacjenta, rozpoznanie, proponowane oraz możliwe metody diagnostyczne i lecznicze, możliwe do przewidzenia następstwa leczenia, możliwe do przewidzenia skutki niepoddania się leczeniu, wyniki leczenia oraz rokowania.

Prawo do uzyskania tej wiedzy od lekarza prowadzącego mają rodzic lub opiekun prawny dziecka oraz samo dziecko po ukończeniu 16 roku życia. Małoletni przed ukończeniem 16 roku życia również ma w ograniczonym zakresie prawo do wiedzy na temat swojego procesu leczenia. Lekarz powinien mu jej udzielić w zakresie i formie potrzebnej do prawidłowego przebiegu procesu diagnostycznego lub terapeutycznego.

Partnerzy programu:

Rodzik/opiekun prawny i sam małaletni mogą wskazać osoby trzecie, którym lekarz może udzielić informacji o stanie zdrowia dziecka.

Generalną zasadą jest zachowanie przez lekarza w tajemnicy wszelkich informacji uzyskanych w związku z wykonywanym zawodem. Decyzyjność w zakresie ujawnienia informacji o stanie zdrowia ma sam pacjent lub jego rodzic/opiekun prawny. Ona zarządza wiedzą na temat swojego zdrowia.

Wskazać jednak należy że są sytuacje w których lekarz będzie zwolniony z zachowania tajemnicy, gdy:

- nakazują mu to ustawy;
- badanie lekarskie zostało przeprowadzone na żądanie uprawnionych, organów i instytucji;
- zachowanie tajemnicy może stanowić niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia pacjenta lub innych osób;
- pacjent lub jego przedstawiciel ustawowy wyraża zgodę na ujawnienie tajemnicy, poinformowany o skutkach ujawnienia;
- zachodzi potrzeba przekazania niezbędnych informacji o pacjencie lekarzowi sądowemu;
- zachodzi potrzeba przekazania niezbędnych informacji o pacjencie związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych innemu lekarzowi lub uprawnionym osobom uczestniczącym w udzielaniu tych świadczeń.

Realizacja prawa do wyników badań i dokumentacji medycznej:

Lekarz ma obowiązek prowadzenia indywidualnej dokumentacji medycznej pacjenta.

Partnerzy programu:

Dokumentację medyczną prowadzi, przechowuje i udostępnia instytucja, w której lekarz realizuje proces leczenia. Prawo do wglądu i otrzymania dokumentacji mają *pacjent* lub jego rodzic/opiekun prawny, a także osoba upoważniona przez pacjenta lub jego przedstawiciela.

Dokumentacja medyczna jest na ogół udostępniana w formie kopii poświadczonej z zgodność z oryginałem przez instytucje wydającą. Warto wiedzieć, że prawo daje szersze możliwości i formy jej uzyskania:

- wgląd w siedzibie podmiotu udzielającego świadczeń zdrowotnych,
- sporządzenie wyciągów, odpisów, kopii lub wydruków,
- wydanie oryginału za pokwitowaniem odbioru i z zastrzeżeniem zwrotu po wykorzystaniu, jeśli jest to konieczne,
- za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej,
- na informatycznym nośniku danych.

Podmiot może, ale nie musi pobierać opłaty za udostępnienie dokumentacji medycznej. Opłatę za udostępnienie dokumentacji medycznej ustala podmiot udzielający świadczeń zdrowotnych. Są jednak ustawowe ograniczenia, maksymalna kwota nie może przekraczać promila przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim kwartale. W przybliżeniu na 2016 rok wynosi to:

- za jedną stronę wyciągu lub odpisu dokumentacji medycznej – ok. 8 zł.
- za jedną stronę kopii dokumentacji medycznej – ok. 80 gr.
- udostępnienie dokumentacji medycznej na elektronicznym nośniku danych – 1, 60 zł.

Partnerzy programu:

Podmiot udzielający świadczeń zdrowotnych przechowuje dokumentację medyczną przez okres 20 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym dokonano ostatniego wpisu.

Dokumentację medyczną dotyczącą dzieci do ukończenia 2. roku życia, przechowuje się przez okres 22 lat. Po upływie tego czasu dokumentacja medyczna jest niszczone w sposób uniemożliwiający identyfikację pacjenta, którego dotyczyła.

Wyniki badań należą do podmiotu leczniczego, który zlecał ich wykonanie, jeżeli zostały one opłacone ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia. W jej skład wchodzi między innymi wyniki badań diagnostycznych, zleconych w ramach prowadzonej opieki medycznej.

Z powyższego wynika, że oryginały dokumentacji medycznej, w tym przypadku wyników badań diagnostycznych, zleconych w poradni są częścią dokumentacji indywidualnej wewnętrznej i pacjent ma prawo otrzymać na żądanie kopie/kserokopie wyników.

Ochrona danych osobowych w procesie leczenia – zanonimizowanie karty pacjenta:

Lekarz nie może podać do publicznej wiadomości danych umożliwiających identyfikację pacjenta bez jego zgody. Podmiot udzielający świadczeń zdrowotnych jest obowiązany prowadzić, przechowywać i udostępniać dokumentację medyczną, a także zapewnić ochronę danych zawartych w tej dokumentacji.

W przypadku naruszenia praw pacjenta można szukać pomocy u Rzecznika Praw Pacjenta.

Do zakresu działania Rzecznika należy:

- prowadzenie postępowań w sprawach praktyk naruszających zbiorowe prawa pacjentów;
- w sprawach cywilnych wykonywanie zadań określonych w art. 55;

Partnerzy programu:

- opracowywanie i przedkładanie Radzie Ministrów projektów aktów prawnych dotyczących ochrony praw pacjenta;
- występowanie do właściwych organów z wnioskami o podjęcie inicjatywy ustawodawczej bądź o wydanie lub zmianę aktów prawnych w zakresie ochrony praw pacjenta;
- opracowywanie i wydawanie publikacji oraz programów edukacyjnych popularyzujących wiedzę o ochronie praw pacjenta;
- współpraca z organami władzy publicznej w celu zapewnienia pacjentom przestrzegania ich praw, w szczególności z ministrem właściwym do spraw zdrowia;
- przedstawianie właściwym organom władzy publicznej, organizacjom i instytucjom oraz samorządom zawodów medycznych ocen i wniosków zmierzających do zapewnienia skutecznej ochrony praw pacjenta;
- współpraca z organizacjami pozarządowymi, społecznymi i zawodowymi, do których celów statutowych należy ochrona praw pacjenta;
- analiza skarg pacjentów w celu określenia zagrożeń i obszarów w systemie ochrony zdrowia wymagających naprawy;
- wykonywanie innych zadań określonych w przepisach prawa lub zleconych przez Prezesa Rady Ministrów.

Rzecznik może zwrócić się do Rzecznika Praw Obywatelskich lub Rzecznika Praw Dziecka o podjęcie działań z zakresu ich kompetencji.

Więcej informacji: www.bpp.gov.pl

Partnerzy programu:

